

MEMORIAŁ *oprac. arch. AB/2004*
General Marii Wittek

Notenabły od Adeli Korczajskiej

*Ziła AK
Śląsk*

Insp. Bielski

++ 1978

brak zdj.

BEKTOWSKA Józefa
z d. Adamczyk
ps. "Rola"

14 / WSK

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — *DEKTONSKA Józefa*
x. d. Adamczyk
z. Pola

I/1. Relacja *k. 5, s. 1-6*

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora

II. Materiały uzupełniające relację

III/1 – Materiały dotyczące rodziny relatora

III/2 – Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r.

III/3 – Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945)

III/4 – Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r.

III/5 – inne...

IV. Korespondencja

V. Nazwiskowe karty informacyjne *x. 4*

VI. Fotografie

I/1 Relacja

- Relacja ntasna J. Bettawskiej dotyczaca dzialalnosci konspiracyjnej swojej i swojej rodziny oraz lat porywanych, Oswiecim, 14.06.1971, mps (odpis), k. 4, s. 1-4
- Relacja sporozdzona przez Adelę Kowczyńską na podstawie materiałów spisanych przez Annę Kowalską, kierowniczkę krakowskiej sekcji Komisji Kobiet Polskiego Towarzystwa Historycznego w Warszawie, Katowice, 10.08.1976, mps (kopia), k. 1, s. 5-6

Zmarła 4 1978r.

Odpis

Bełtowska Józefa, ps. "Rela", urodzona dnia 16 stycznia 1890 r. w Sierczy, pow. Kraków.
Rodzice: Józef Adamczyk i Regina Ciątko
Zawód: nauczycielka, stanowisko służbowe: kierownicza Szkoły Podstawowej Nr 2 im. Król. Jadwigi w Białej od r. 1932 do r. 1950.
Miejsce zamieszkania i miejsce pracy: Biała Krakowska do roku 1954.

W czasie okupacji nie była zatrudniona jako nauczycielka. Zarabiała na utrzymanie rodziny szyciem, dziewiarstwem i wiązaniem sznurkowych siatek na zamówienie.

Rodzina w czasie okupacji: Mąż Jan Bełtowski, em, kier. szkoły bez zaopatrzenia. Otrzymał pracę w fabryce przetworów owocowych "Arpol", jako robotnik w roku 1941. Z zarobków spłacał pobraną z opieki społecznej niemieckiej zapomogę ratami miesięcznymi po 5 marek. Dzieci: Stanisława Bełtowska, stud. II r. Uniw. Jag., pracowała najpierw u Niemki Dubowskiej, jako opiekunka chorej, a w r. 1941 została zatrudniona w fabryce guzików jako biurowa robotnica.

Krystyna Bełtowska, absolwentka średniej szkoły handlowej, była 6 miesięcy urzędniczką w Starostwie, za czasów okupacji w r. 1940 wywieziona na roboty do fabryki papieru w Krapkowicach, zwolniona po 3-ch miesiącach, otrzymała pracę w introligatorni niem. Türka w Bielsku.

Syn Jacek, uczeń Ginn. w Bielsku, za moim staraniem wyjechał do Gubernii w listopadzie 1940 r. do Nowego Targu, gdzie pracował w stolarni Guzika, jako praktykant. W ten sposób uchronił się przed wywiezieniem na roboty do Rzeszy i przed obozem w Oświęcimiu.

W czasie okupacji przesiedlono mnie 2 razy.

W r. 1941 skierowano do mnie młodego człowieka z Warszawy z poleceniem udzielenia mu pomocy w ulokowaniu go i udzielenia wskazówek w zakresie zadań, jakie miał wykonać w terenie. Młody człowiek zaopatrzony był w odpowiednie dokumenty i pieniądze. Praca polegała na wywiadzie. Chodziło o zorientowanie się, które fabryki bielskie pracują dla przemysłu wojennego, co produkują i dokąd wysyłają, następnie o gałęzie produkcji w budującej się w Oświęcimiu I.G.F.I., o wytwórnię syntetycznej benzyny, wreszcie o stan organizacyjny /F.V./ Fraesen Verein, Sturm-Abteilung XS

Odpis jest zgodny z oryginałem

/S.A./ i wiele innych zagadnień, wiążących się z prowadzoną wojną. Praca ta została przerwana w r. 1942.

Następnie przeszłam do akcji w organizacji A.K. Powierzono mi funkcję Inspektora Wojskowej Służby Kobiet Obwodu Śląsk - Południe, w skład którego wchodziły powiaty: Bielsko-Biała, Żywiec, Oświęcim, Wadowice, Cieszyn. Zająłam się organizacją Służby Łączności i niesienia pomocy więźniom i partyzantom /PCK/. Po upadku Powstania Warszawskiego organizacja została rozwiązana.

Miałam pseudonim "Rola".

W r. 1945 na mocy zarządzenia władz dokonano t.zw. ujawnienia się. Zarejestrowałam się w Urzędzie Bezpieczeństwa przy obecności pełnomocnika Sztabu Byłej Armii Krajowej. Przyznano mi stopień służbowy kapitan i odznaczenie Srebrny Krzyż Zasługi z Mieczami. W tym samym roku wezwano mnie do Warszawy, gdzie Komisja rehabilitacyjna Batalionu Oficerów Rezerwy zatwierdziła nadany mi stopień oficerski.

W r. 1946 otrzymałam odznaczenia: Krzyż Partyzancki Medal Wolności, Odznakę Grunwaldzką, Dyplom Żołnierza Wolności, a w r. 1947 Krzyż Powstańców Śląskich.

Po okupacji wróciłam do pracy i jako kierowniczka Szkoły zająłam się odbudową szkoły i organizacją pracy dydaktycznej i wychowawczej.

Pracowałam w organizacjach:

ZNP jako kierowniczka konferencji naucz. powiatowych

Stron. Demokr. - prowadziłam szkolenie ideologiczne

ZBoWiD - oddział kulturalny

Rada Miejska - w Komisji Zdrowia i Oświaty

Sąd Powiatowy Biała - od r. 1945 do 1950 -

Ławnik Sądowy

W r. 1950 otrzymałam dekret emerytalny. W dniu 31 sierpnia 1950 r. pożegnałam się ze szkołą, jak również z pracą społeczną. Ponieważ ówczesna emerytura jaką przyznano mi za 40 lat pracy wynosiła 450 zł., t.zn. pełne miesięczne uposażenie przed wojną, przyjąłam pracę w Bibliotece Miejskiej w Białej i jako bibliotekarka pracowałam do r. 1954. W tym roku prze-

niosłam się z mężem na stały pobyt do Oświęcimia i zamieszkałam w domu zięcia Ant. Grzywy, dyrektora szpitala w Oświęcimiu. W domu córki zajęłam się gospodarstwem domowym. Córka Stanisława Grzywa pracuje w ZHP, a od 12-stu lat jest Komendantką Hufca Oświęcim. Córka Krystyna mieszka w Warszawie.

Syn Jacek, jako magister inżynier, prowadzi pracownię radio-telewizyjną w Technikum Rad.-Telew. w Dzierżonowie Śląskim /Diera/.

Pierwsze lata po okupacji były trochę przykre z powodu mej pracy w A.K. Byłam wzywana na przesłuchania do U.B., a nowe władze administracyjne odnosiły się do mnie czasem nieprzychylnie. Ponieważ byłam na to przygotowana, a zawsze postępowałam lojalnie, więc jakoś wszystko się unormowało, chociaż wielu byłych AKowców z terenu było aresztowanych.

Pisała /-/ Józefa Bełtowska "Hela"
Jestem członkiem ZBoWiD w Oświęcimiu

Oświęcim. dn. 14.6.1971

II/17/BBK10 "Wspomnienia z okupacji niemieckiej w Białej od września 1939 r. do 10 lutego 1945 /na podstawie zapisków/ pisała Józefa Bełtowska. /wyciąg/

..... W r. 1943 mieszkałam już w domu, który był ostatnim schronieniem Żydów. Mieszkanie było nędzne ale okazało się bardzo wygodne i bardzo bezpieczne. Sama ulica zaśmiecona - błotnista obudowana magazynami fabryki wódek, nie była uczęszczana. Rodzina szła do pracy na godz. 7-mą. W domu byłam sama, więc mogłam przyjmować dzieci na naukę, mogły odbywać się spotkania organizacyjne, mogły przychodzić łączniczki po rozkazy lub przywozić przesyłki, mogłam też w razie potrzeby wyjeżdżać z pocztą do Katowic, Oświęcimia, Kęt, Andrychowa, Wadowic, Żywca, mogłam wiele spraw załatwić w mieście. Często zostawiałam zamkniętego partyzanta w mieszkaniu, a sama wychodziłam na sprawunki. Dzieci przychodziły na nauki

po południu. Nadmieniam, że do miasta przyjeżdżali tylko ci ludzie z organizacji, którzy mieli odpowiednie dokumenty i fabryczne zezwolenie na wyjazd w tym dniu. Często bowiem sprawizala policja dokumenty mężczyzn na ulicach.

Relację własną J. Bełtowskiej oraz wyciąg z jej wspomnień przepisała dnia 18.II.1980 r.:

L. Kowalska

Odpis jest zgodny z oryginałem

Relacja

uczestniczki Ruchu Oporu

I. Dane osobiste

1. Józefa Bektowska z domu Bielec
2. ur. 16 stycznia 1890r. w Sierzycy k/Trzebini pow. Kraków
3. córka Józefa i Reginy z d. Ciatko mąż Jan Bektowski kier. Szkoły
4. wykształcenie średnie - nauczycielka
5. przed i po wojnie kierowniczką szkoły w Białej Krakowskiej do 1945r.
6. miejsce zamieszkania do 1954r. Biała Krakowska następnie Oświęcim u zięcia dr. Antoniego Grzywy
7. zmarła na skutek paraliżu w 1978r.

II. Okres przed 1939r.:

1. zarówno Józefa jak i jej mąż byli kierownikami i nauczycielami
2. oboje w Białej Krakowskiej,
2. Oboje czynni społecznie w organizacjach młodzieżowych i społecznych brak dokładnych danych. Troje dzieci: Krzysztof Stanisława studentka II roku na UJ w 1945r. Krystyna absolwentka średniej szkoły handlowej, obecnie prac. naukowy w WF w Warszawie, syn Jacek uczeń gimn. w Bielsku.

III. Okres okupacji:

1. W czasie okupacji zarabiała szyciem: mąż robotnik Fabryki Przetworów Owocowych "Arrol", córki Stanisława w fabryce guzików, Krystyna w introligatorni, syn Jacek w Nowym Hargu jako robotnik w stolarni. W czasie okupacji dwukrotnie przesiedleni na terenie Białej.
2. W konspiracyjnej pracy od 1941r. Pierwsza praca do 1942r. w wydziale przemysłowym na terenie Bielska Białej i Oświęcimia. Zbierano dane na temat organizacji niemieckich "Frauenvereine" "SA". Od jesieni 1942r. praca w łączności AK. Po masowych aresztowaniach w Inspektoracie Bielskim, obwodach: Żywiec, Bielsko, Oświęcim w końcu września 1942r. zaistniała konieczność odbudowy sieci łączności w nowym kontakcie z ludźmi. Będąc Józefa Bektowska ps. "Kola" już w okresie ŻWZ miała u siebie skrzynkę kontaktową i sama rozwinęła szereg i pieniądze do ustalonych punktów kontaktowych Inspektoratu Bielsko ominięły ją aresztowania dzięki dużej ostrożności. Jeździły do niej od harcerki- łączniczki z sekcji łączności Jeroniki Cubert ps. "Ar"
3. Od jesieni 1942r. do końca okupacji organizowała służbę łączności jako kierowniczką Wojskowej Służby Kobiet AK. Jako łączniczki jeździły obie jej córki Stanisława do Andrychowa i Krystyna do Oświęcimia, Hebdasinska do Wadowic, Spytkowańska do Żywca, Bilczewska do Kęt, Baczyńska do Skoczowa, Malinowska do Katowic, Sosnowca i Dąbrowy. U Malinowskiej i Baczyńskiej mieściły się schowki archiwalne i kancelaria inspektoratu. Prowadziła również w godzinach popołudniowych tajne nauczanie. Ponadto organizowała pomoc więźniom Oświęcimia i jego filii w Bielskiem a Oświęcimiem oraz oddziałom partyzanckim w Beskidach organizując dostawę keków dzięki kontaktom z lekarzami i pracownikami aptek w Bielsku Białej.
4. Z ramienia Szefostwa Wojskowej Służby Kobiet utrzymywała z nią kontakt Adela Korczyńska. Od połowy 1944r. po przeniesieniu na stanowisko inspektora bielskiego "Rocha" kpt Antoniego Moraczkiego żenska służba łączności była bardzo wykorzystana na użytek

T. 14/ WSK

XI2 AK
Śląsk

BELTOWSKA Józefa
zd Adamczyk
ps. „Rola”

V. Nazwiskowe karty informacyjne k 4

Beltowska Józefa „Rola”
Komendantka NOWK „Olszyna Cieszyńska - Podhalan-
ska” odra. Sr. Krupien Instyni z M. Świątyni
awansowana do stopnia Kpt w WSK Inspektorat
Polska

K. Komarowski - Polityka i walka
Wrocław 2000 Rybnik 5.1993

YNK

14
kpt. Betowska Józefa

Rel 376/sl

WSK
Józef Betowski
długo WSK

inspektorat WSK Bielskie - Żywiec
b. ~~masz~~ kierownicze szkoły w Bielsku
obecni mieszkańcy w Ostroju

podlega Rde

Podr. Si⁴ - s. 89

KPK
M 0 2
SK 7 2 III

14/

Rel 376/sl

- 1.
- 2.
- 3.
4. Betowska Józefa
- 5.
- 6.
7. kpt.
- 8.
- 9.
10. Bielsko
- 11.
12. Janke Z. W. : „Podziemny Śląsk”

Hr. 89 kpt. B. J. przewodnicząca Stowarzyszenia Kobiet, w skład której wchodziły harcerki. Sieć Terenowa w inspektoracie „Bielska” w pow. bielskim (NOW) oparta była o harcerki.

i

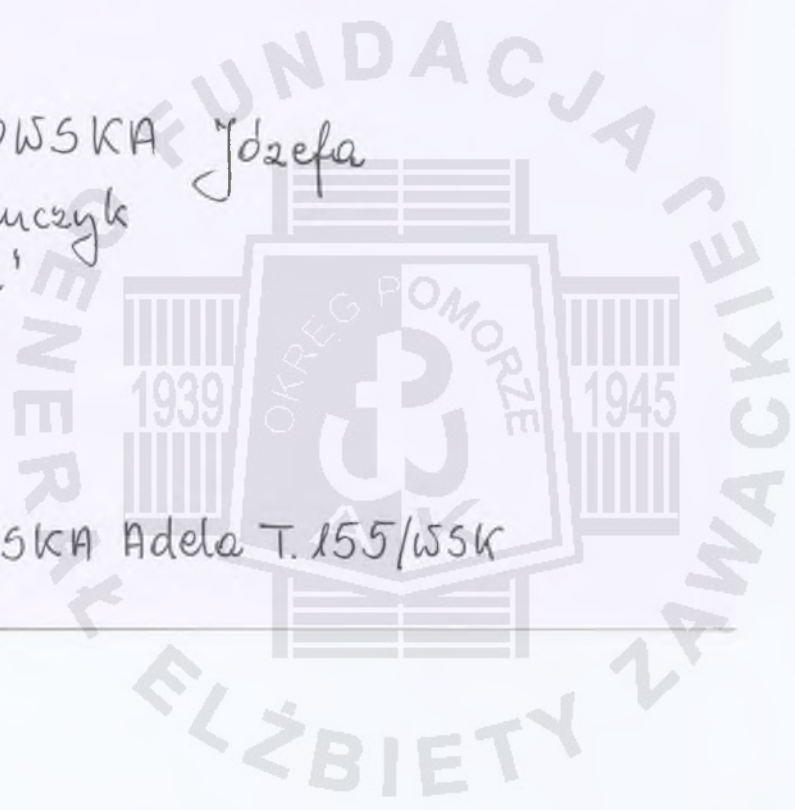
T. 14/WSK

AK
śląsk

++
kpt. BĘTOWSKA Józefa
z d. Adamczyk
ps. "Rola"

zob. KORCZYŃSKA Adela T. 155/WSK

A.M.K. 02.2011

Bełtomska

Z. d. Płocznycy

Ra. 3761 si

Josefa

"Kola

Bełtomska Ogata

BEKTOŃSKA Józefa